

Til samtlige kommuner og regioner

Kopi til:
Danske Handicaporganisationer
IBOS – Institutet for Blinde og Svagsynede

Slotsholmsgade 10
1216 København K
Telefon 72 28 24 00
oim@oim.dk

Sagsnr.
2018 - 916

Orientering om ny bekendtgørelse om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen

Doknr.
52894

Ved dette brev orienteres kommunerne og regionerne om, at Økonomi- og Indenrigsministeriet har udstedt en ny bekendtgørelse om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen (bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018). Bekendtgørelsen er vedlagt dette brev og kan desuden findes på Retsinformation.dk [her](#).

Dato
17-12-2018

1. Anvendelsesområde og ikrafttræden

Reglerne i bekendtgørelsen finder anvendelse ved folketingsvalg, Europa-Parlamentsvalg, kommunale og regionale valg, landsdækkende folkeafstemninger og bindende kommunale folkeafstemninger.

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2019 og får virkning for kommende valghandlinger fra 1. januar 2019. Hjælpemidlerne skal således bl.a. stilles til rådighed ved det kommende Europa-Parlamentsvalg den 26. maj 2019 og ved det kommende folketingsvalg, hvis det udskrives den 1. januar 2019 eller senere.

Den nye bekendtgørelse erstatter bekendtgørelse nr. 1066 af 12. september 2017 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, der således ophæves.

Det bemærkes, at den nye bekendtgørelse (ligesom den gamle bekendtgørelse) ikke på nuværende tidspunkt omfatter den brevstemmeafgivning, som afholdes på regionernes sygehuse.

2. Hvad er nyt i forhold til den gamle bekendtgørelse?

Bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 viderefører indholdet af bekendtgørelsen fra 2017. Der er dog i den nye bekendtgørelse foretaget følgende ændringer:

- LED-lampen (§ 4) og CCTV'et (§ 6), dvs. de to hjælpemidler, der blev stillet til rådighed som forsøg i fem kommuner ved det kommunale og regionale valg i 2017, gøres nu permanente.
- Bestemmelsen om de sorte filtpenne (§ 2) er ændret. Der stilles i bestemmelsen nu krav om, at der skal stilles sorte penne med en strektykkelse på mindst 0,7 mm og højst 1,0 mm til rådighed ved stemmeafgivningen.

- Det fremgår nu direkte af bekendtgørelsen, at denne også finder anvendelse ved bindende kommunale folkeafstemninger.

3. Hjælpe midler, der skal stilles til rådighed på alle afstemningssteder og alle steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme

Sorte penne (§ 2)

Bestemmelsen er ændret i den nye bekendtgørelse.

Bekendtgørelsen fra 2017 stillede krav om, at der skulle være "sorte filtpenne" til rådighed ved stemmeafgivningen. Den nye formulering af bestemmelsen, hvorefter der skal stilles "sorte penne" til rådighed, omfatter således et bredere udvalg af sorte penne. Kommunerne må fortsat gerne stille sorte filtpenne til rådighed, men vil f.eks. også kunne stille ball-penne eller roller-penne til rådighed. Pennen skal blot være sort og overholde den fastsatte stregtykkelse.

På alle afstemningssteder og på alle de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, skal der således være sorte penne med en stregtykkelse på mindst 0,7 mm og højst 1,0 mm til rådighed til brug for afkrydsning eller udfyldning af stemmesedlen.

På afstemningsstederne skal mindst ét stemmerum være forsynet med en sort pen med den anførte stregtykkelse. Det er dermed ikke en forudsætning, at samtlige stemmerum er forsynet med sorte penne. Der er endvidere ikke noget til hinder for, at der ud over en sort pen stilles et andet skriveredskab til rådighed i det pågældende stemmerum, f.eks. en rød pen eller en blyant.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller* desuden, at der stilles sorte penne med den anførte stregtykkelse til rådighed for vælgerne, når kommunalbestyrelsen gennemfører brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og i visse boformer og boliger efter lov om social service, herunder på plejehjem.

Lup (§ 3)

Bestemmelsen om luppen er ikke ændret i den nye bekendtgørelse.

På alle afstemningssteder (i mindst ét stemmerum) og på alle de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, skal der være en lup til rådighed for vælgerne, som kan benyttes i forbindelse med afkrydsning eller udfyldning af stemmesedlen. Luppen skal være en ikke-håndholdt lup, der har fast eller justerbar afstand mellem linse og objekt, og luppen skal kunne forstørre tekst til mindst firedobbelt størrelse. Endelig skal vælgerne kunne afkrydse stemmesedlen under luppen. Der kan f.eks. være tale om en såkaldt standlup eller en lup, der er fastgjort på en "arm", som kan monteres på bord eller væg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller* desuden, at der så vidt muligt stilles en sådan lup til rådighed for vælgerne, når kommunalbestyrelsen gennemfører brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og i visse boformer og boliger efter lov om social service, herunder på plejehjem.

LED-lampe (§ 4)

Bestemmelsen om LED-lampen er ny.

På alle afstemningssteder (i mindst ét stemmerum) og på alle de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, skal mindst ét stemmerum være forsynet med særlig belysning i form af en LED-lampe.

Der skal være tale om en ikke-håndholdt LED-lampe, hvor vælgeren kan regulere lysstyrke og lysfarve, hvilket kan gøre det lettere for nogle vælgere at læse stemmesedlen. Vælgeren skal desuden kunne ændre lampens placering således, at lysudfaldet kan tilpasses vælgerens behov. Nogle vælgere kan f.eks. have behov for, at lysudfaldet er fra siden.

4. Hjælpe midler, der skal stilles til rådighed på mindst ét afstemningssted og mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme

Hæve-/sænkebord (§ 5)

Bestemmelsen om hæve-/sænkebordet er flyttet fra § 4 til § 5, men er ikke i øvrigt ændret i den nye bekendtgørelse.

På mindst ét afstemningssted i kommunen skal mindst ét stemmerum være forsynet med et bord, som vælgeren kan regulere i højden (hæve-/sænkebord). Bordet skal minimum være 90 x 60 cm og skal have fri benplads, så en kørestolsbruger kan placere sig ved bordet. Et sådant bord skal ligeledes stilles til rådighed på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at hæve-/sænkebordet er forsynet med en mat overflade. Dette kan – hvis bordpladen ikke i sig selv er mat – opnås ved f.eks. at beklæde bordet med en dug eller lignende eller benytte et mat skriveunderlag. I tilfælde af, at bordet beklædes med en dug, eller der benyttes et skriveunderlag, skal dugen eller skriveunderlaget være tilstrækkeligt fastgjort, så vælgeren har et fast underlag, når stemmesedlen skal afkrydses. Det vil desuden være hensigtsmæssigt, hvis bordpladen kan skråtstilles af vælgeren, såfremt den pågældende har behov for dette i forbindelse med afkrydsning af stemmesedlen.

Det bemærkes endvidere, at ved folketingsvalg, hvor en kommune kan bestå af flere opstillingskredse, skal et hæve-/sænkebord stilles til rådighed på valgdagen på mindst ét afstemningssted i hver opstillingskreds.

CCTV (Closed Circuit Television) (§ 6)

Bestemmelsen om CCTV'et er ny.

På mindst ét afstemningssted i kommunen skal mindst ét stemmerum være forsynet med et forstørrelsesapparat med skærm af typen CCTV (Closed Circuit Television). Vælgeren skal kunne regulere skriftstørrelse, kontraster og lysstyrke. Læsepladen, hvor stemmesedlen placeres ved brug af CCTV'et, skal desuden kunne låses fast, så stemmesedlen ligger fast, når vælgeren skal sætte sit kryds eller udfylde brevstemmesedlen.

Af sikkerhedsmæssige årsager er det vigtigt, at CCTV'et ikke kan tilkobles internettet. CCTV'et må heller ikke kunne affotografere stemmesedlen eller på nogen måde lagre data.

Det forudsættes, at vælgere, som ønsker at benytte et CCTV ved stemmeafgivningen, selv er i stand til at betjene dette. Der stilles således ikke krav om, at de valgstyrelser, tilfornordnede vælgere eller kommunalt ansat personale, der er til stede ved stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen, har et indgående kendskab

til, hvordan CCTV'et betjenes. Det må dog forudsættes, at de pågældende har en helt grundlæggende viden om tilslutning af apparatet og dets funktioner.

Det bemærkes endvidere, at ved folketingsvalg, hvor en kommune kan bestå af flere opstillingskredse, skal CCTV'et stilles til rådighed på valgdagen på mindst ét afstemningssted i hver opstillingskreds.

5. Særlige hjælpemidler ved landsdækkende folkeafstemninger og bindende kommunale folkeafstemninger

Overlægsplader (§ 7)

Bestemmelsen om overlægsplader er ikke indholdsmæssigt ændret, men det fremgår nu af bestemmelsen, at overlægsplader fremover både skal stilles til rådighed ved landsdækkende folkeafstemninger og bindende kommunale folkeafstemninger. Derudover er bestemmelsen flyttet fra § 5 til § 7.

Ved landsdækkende folkeafstemninger og bindende kommunale folkeafstemninger skal der som noget særligt stilles overlægsplader med punktskrift til stemmesedlen til rådighed. På overlægspladerne skal "Ja" og "Nej" være angivet med punktskrift, og der skal være udstansede huller ud for "Ja" og "Nej" til brug for selve afkrydsningen af stemmesedlen. Det er endvidere et krav, at overlægspladerne er udformet på en sådan måde, at stemmesedlen kan ligge fast under overlægspladen, når vælgeren skal afkrydse stemmesedlen.

Ved udformning af overlægspladerne skal der benyttes et materiale, som er tilstrækkeligt massivt til, at vælgeren nemt kan læse punktskriften og finde de udstansede huller.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at overlægspladen ud over punktskrift er forsynet med almindelig skrift af hensyn til svagsynede vælgere. Overlægspladerne kan f.eks. være udformet i et gennemsigtigt materiale, således at teksten på stemmesedlen kan læses igennem overlægspladen.

Overlægsplader til stemmesedlen skal stilles til rådighed på alle afstemningssteder på valgdagen og på alle de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

6. Oplysning til vælgerne om hjælpemidler ved annoncering og opslag

Kommunalbestyrelsen skal på kommunens hjemmeside og eventuelt ved annoncering i relevante medier gøre vælgerne bekendt med muligheden for at benytte alle de ovennævnte hjælpemidler ved stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen.

Der skal i den forbindelse gives oplysninger om, hvor de hjælpemidler, som ikke stilles til rådighed på alle afstemningssteder og brevstemmesteder, dvs. hæve-/sænkebord og CCTV, kan benyttes. Vælgere, som ønsker at benytte disse hjælpemidler, kan således ansøge om at blive overflyttet til det pågældende afstemningssted eller kan selv opsøge det brevstemmested, hvor hjælpemidlerne stilles til rådighed. Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at der gives oplysning om denne mulighed ved den nævnte annoncering på kommunens hjemmeside m.v.

De nævnte oplysninger skal gives forud for begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

På valgdagen skal der endvidere ved opslag på afstemningsstederne gives oplysning om muligheden for at benytte de nævnte hjælpemidler. Det samme gør sig gældende på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at opslagene placeres således, at de er synlige for vælgerne ved ankomsten til afstemningsstedet eller brevstemmestedet eller umiddelbart herefter. Opslagene kan f.eks. placeres ved indgangen og/eller ved valgbordet.

Bestemmelsen om annoncering og opslag om hjælpemidler er flyttet fra § 9 til § 8, men er ikke i øvrigt ændret i den nye bekendtgørelse.

7. Bemærkninger i afstemningsbogen

Hvis anvendelsen af hjælpemidler på valgdagen giver anledning til bemærkninger, skal disse anføres i afstemningsbogen.

Bestemmelsen herom er flyttet fra § 10 til § 9, men er ikke i øvrigt ændret i den nye bekendtgørelse.

8. Anskaffelse af hjælpemidler og vejledning m.v.

Den enkelte kommunalbestyrelse er ansvarlig for at stille ovennævnte hjælpemidler til rådighed ved stemmeafgivningen på valgdagen og brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Kommunalbestyrelsen er således ansvarlig for anskaffelse af de pågældende hjælpemidler.

Såfremt kommunens egen hjælpemiddelcentral har hjælpemidler, som opfylder ovenstående krav, kan disse stilles til rådighed for vælgerne i forbindelse med stemmeafgivningen. Råder hjælpemiddelcentralen over et antal hjælpemidler, som gør det muligt at stille hjælpemidler til rådighed på flere afstemningssteder eller brevstemmesteder end de, der er fastsat krav om i bekendtgørelsen, er der naturligvis ikke noget til hinder for at stille de pågældende hjælpemidler til rådighed i videre omfang.

IBOS – Institut for Blinde og Svagsynede har over for Økonomi- og Indenrigsministeriet tilkendegivet, at instituttet gerne yder vejledning til kommunerne vedrørende hjælpemidlerne, herunder om anskaffelse af hjælpemidlerne. IBOS har endvidere tilkendegivet, at instituttet gerne yder vejledning om, hvordan man på afstemningsstederne kan henvende sig til vælgere med handicap på en hensigtsmæssig måde. Der kan i den forbindelse rettes henvendelse til Annemarie Haack Enevoldsen, Annemarie.Haack.Enevoldsen@kk.dk, tlf. 39 45 23 13.

Eventuelle spørgsmål til dette brev eller bekendtgørelsen om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, kan rettes til Økonomi- og Indenrigsministeriets valgenhed på valg@oim.dk.

Med venlig hilsen

Christine Boeskov

Valgkonsulent